

אבל למה להסתכל לחו"ל? ישנם יזמים חברתיים מופלאים גם בישראל. קחו, למשל, את מלחמת לבנון השנייה. לפי הר"ח המריר והביקורת של מבקר המדינה, מיכה לינגרשטראוס, פיקוד העורף של צה"ל והממשלה לא סיפקו אפילו שירותי חירום מזעריים למיליון אנשים בצפון הארץ שהיו נתונים להתקפות של טילים. במקום זאת, 330 קבוצות מתנדבים ומוסדות צדקה תרמו לפחות מיליארד שקל (234 מיליון דולר). להלן שלושה סיפורים על יזמים חברתיים ישראליים, שלושה מתוך מאות:

● בשנות ה-70 התקשה מורה בתיכון ירושלמי למצוא מכשיר אדים בשביל ילד חולה. הוא קנה כמה מכשירים כאלה, כדי להשאל אותם. לאחרים. עד מהרה החלו אנשים להשליך פריטים שכבר לא נזקקו להם. כעבור 30 שנה, מוסד "יד שרה" (הקרוי על שם סבתו של המייסד, שנפטרה בשואה), משאילה ציוד רפואי יקר ל-380 אלף ישראלים מדי שנה. והמורה הזה? הוא אורי לופוליאנסקי, שנבחר לראש עיריית ירושלים באפריל 2003.

● לפני עשרים שנה הגישה סטודנטית חיפאית צעירה להינוך מיוחד בקשה לעבודה עם קבוצות של הורים וילדים כסירת הכרמל, פרבר חיפאי בעל הכנסות נמוכות שאוכלוסייתו מנתה 20 אלף איש. למרות שלא היה לה ניסיון, קיבלה ענת בר את התפקיד, מפני שהמעסיקים שלה התרשמו מהחזון שלה. כיום, מרכז "הפעוט" שלה (ראשי-חיובת של "העשרה", "פעילות" ו"טיפול") מעסיק 65 מקצוענים בעלי מוטיבציה גבוהה, והוא עומד לפתוח בניין חדש בשטח של 1,200 מ"ר.

● כיום יש בישראל 500 אלף ילדים הנמצאים בסיכון, היא אומרת. המרכז שלה מתחבר להורים כדי לאגד מגרשי המשחקים החינוכיים הנטויים, שכיום מחכים מאוד את מצבם הטוב. ילדים של מקצוענים מדרגה גבוהה, כך אמרה לי וציטטה מחקר, נחשפים ל-40 אלף מילים עד גיל ארבע, ואלה שהוריהם חיים על קצבת רווחה - רק ל-10,000 מילים. סגנון המנהיגות שלה? היא מעניקה השראה לאחרים לעשות דברים גדולים שלא היו עושים בלי זה. היא מקבלת גיבוי מעליה אולמרט, אשתו של ראש-הממשלה, אמנית מושלמת ועוברת סוציאלית מיומנת שהפכה את מדיניות החינוך של הילדות המוקדמת למוקד עיקרי של מאמציה, המשתרעים בכל הארץ.

● לפני חמש שנים, השיבה שרונה כהן, מורה ילידת דימונה, על מודעה וכתבה בתפקיד הניהול של מוסד במצב גרוע - מרכז של הורים וילדים - בעיר הפיתוח בנגב מוכת האבטלה, שאוכלוסייתה מנתה 40 אלף נפש. כיום המרכז שלה מספק ריפוי בתקשורת, קורסי העשרה, קבוצות של הורים וילדים, קבוצות משחקים, והוא המודל של השיטות הטובות ביותר שמבקרים בו מומחים מכל רחבי ישראל. "אני לומדת מעסקים", היא אומרת. שרונה מתעקשת על הגשת השירותים הטובים ביותר ולתושבי דימונה שקצה נפשם בשנים של הונחה, תקציבים נמוכים ושירותים מדרגה שלישית. אבל המרכז שלה מתפקע בתקנים שלו. החלום שלה: לגייס 1.2 מיליון שקל (280 אלף דולר), כדי לבנות בניין גדול יותר.

"אני אעשה את זה" היא אומרת. אני יל צל של ספק. מהטשה גנדי אמר פעם: אנחנו צריכים להיות השינוי שאנו רוצים לראות". יזמים חברתיים של ישראל עושים בדיוק את זה. הם משנים את ישראל - ואת העולם. ●

הכותב הוא חוקר בכיר במוסד שמואל נאמן וכן המנהל הבכיר של TIM תל אביב

שלושה סיפורים על יזמים צעירים, אכפתיים ובעלי חזון שיישמו הלכה לחעשה את מה שמהטמה גנדי הטיף לו: "אנחנו צריכים להיות השינוי שאנו רוצים לראות"

יזמים חברתיים

visualphotos: onry

★ פרופ' שלמה מיזל (צילום: תנור מצפי)

אני ואתה, נשנה את העולם, ואחר כך כולם. השיר של הזמר אריק איינשטיין מעולם לא היה רלוונטי כפי שהוא רלוונטי עכשיו. השירותים הציבוריים מתמוטטים בכל רחבי העולם, נוכח הקפיטליזם של השוק החופשי והמשמעת הפיסקלית ("השווקים דורשים את זה", אמר רוני בר-און, שר האוצר). תוצאה מכך, צרכים חברתיים עצומים כבר אינם נענים, והפערים הגדולים האלה מתמלאים יותר ויותר על-ידי יזמים חברתיים. לדברי דויד ברונשטיין, מחבר הספר: יותר על-ידי יזמים חברתיים. How to Change the World: The Power of New Ideas and the Power of Social Entrepreneurs, אותה הציירתיות והמרץ המדרבנים חברות סטרט-אפ, מיושמים עתה כדי לענות על צרכים חברתיים רחוקים. שוב ושוב אנשים מנהלים מאבק נגד כל הסיכויים ומקימים ארגונים שעושים טוב, אבל לא עושים היטב. למשל, המחשבים הניידים של הפרופסור לשעבר מ-MIT, ניקולס גרופונטה, במחיר של 100 דולר, ישיגו מחשבים שיהיו בהישג ידם של מיליוני ילדים עניים.

הבית של החיילים הבודדים

"הדבר החשוב ביותר הוא לא הדירה שאתם נותנים לחיילים בודדים כדי לנות. הדבר החשוב ביותר הוא הקשר והאווירה המשפחתית שאתם בונים עם החיילים", דברי חייל בודד של בית קובי. עמותת בית קובי הוקמה לזכרו ולכבודו של סמ"ר קובי איכלבום, לוחם ומפקד מצטיין בחטיבת גבעתי, שנפל בכ"ו אדר תשס"ב 10.3.2002, בוצרים בעת פעילות מבצעית. קובי נהג לומר: "זו לא חוכמה לצאת חייל טוב מבית כמו שלי, החכמה היא לקחת משהו שקשה לו ולהרים אותו". פרויקט הדגל "בית ומשפחה" פותח על מנת להעניק לחיילים הבודדים מעטפת חומרית וכפית יחד עם תמיכה רגשית משפחתית וקהילתית. פרויקט "ליווי חטיבה" נועד לתת מענה לצורך הבטיחי של החייל הבודד למעטפת חמה אוהבת ותומכת. מתנדבי העמותה משתתפים בכל אירועי החטיבה המהווים נקודות ציון בהכשרתם כלוחמים. חלק משמעותי נוסף בפעילות עמותת בית-קובי מוקדש לדמותו של המפקד בצה"ל, כיום, עמותת בית קובי הינה העמותה האזרחית היחידה המוסמכת ע"י צה"ל, באמנה משפטית, לסייע לחיילים